

СТАНОВИЩЕ

по конкурса за заемане на академична длъжност професор по представени за участие в конкурса за заемане на академичната длъжност „професор“ по професионално направление 1.1. Теория и управление на образованието, обявен от Европейския политехнически университет в Д. В., бр. 84 от 30.10.2015 г.

с кандидат Янка Русева Тоцева

Член на научното жури: проф. д.ф.н. Иванка Тодорова Мавродиева

1. Обща характеристика на научно-изследователската и научноприложната дейност на кандидата

Янка Русева Тоцева се дипломира в СУ „Св. Климент Охридски“, специалност „Педагогика“. Тя има преподавателски опит по основен трудов договор в ШУ „Епископ Константин Преславски“, а като хоноруван преподавател в СУ „Св. Климент Охридски“, в ПУ „Паисий Хилендарски“, РУ „Ангел Кънчев“ и МЗ Колидж. Била е гост лектор в Университети в Италия, Холандия и Ирландия. Има мениджърски опит в неправителствения сектор.

От 2013 г. Янка Тоцева заема академичната длъжност „доцент“ в Европейския политехнически университет, 3.7. Администрация и управление (Образователен мениджмънт). Била е заместник-ректор по акредитацията и контрола на системите за оценяване и поддържане на качеството на обучението и към настоящето е директор на Центъра за личностно развитие и квалификация.

Янка Тоцева се утвърждава като учен, изследовател и преподавател в няколко научни области: образователен мениджмънт, образователни технологии и интеркултурна комуникация. Публикациите ѝ съдържат резултати от анализи на образователни процеси и реформи, методи на преподаване, управление на комуникациите. Тоцева достига до изводи, които имат практическа приложимост.

2. Оценка на педагогическата подготовка и дейност на кандидата

Доц. Янка Тоцева е разработила курсове, свързани с мениджмънт в образованието, различни видове комуникации, които тя актуализира постоянно. Като преподавател тя се ползва с авторитет, показва непрекъснато саморазвитие и навлизане в нови области. Янка Тоцева има богат административен опит в областта на образованието и в частност висшето образование.

Янка Тоцева е научен ръководител на двама успешно защитили докторанта. Тя е била член на журита за ОНС „доктор“, за доценти и професори и рецензент в три процедури в СНС по педагогика при ВАК. Научен редактор е на 16 книги и рецензент на 12 книги. Работата ѝ като организатор и опитът ѝ като редактор допринасят за формиране на много добър научен стил в нейните публикации, което е основа за качествено преподаване на дисциплини, свързани с теорията и управлението на образованието.

Кандидатът Тоцева активно участва в научни проекта, била е член и ръководител на научни проекти.

3. Основни научни и научно-приложни приноси

Публикациите по конкурса на Янка Русева Тоцева включват 3 монографична труда, два от които са в съавторство, 2 учебни помагала и 6 публикации в чуждестранни издания, 20 статии в списания и сборници в България и десетки доклади от научни форуми в България и в други държави.

Книгата „Управление на комуникациите в образованието“, издадена през 2015 г. от изд. „Фабер“, Велико Търново, покрива изискванията за монография. В трите глави в книгата са изведени и обосновани позициите на автора през призмата на няколко научни области относно комуникацията, мениджмънта в училище от равнището на директора до учителя и управление на класа, от директната до онлайн комуникацията в образованието, от вербалната до невербалната комуникация, от комуникации с външни публики до комуникация с външни публики. Тоцева представя компетентно и задълбочено от научна гледна точка възможности за нова парадигма на управлението на комуникацията. Приносите на кандидата в този текст в теоретичен план са на терминологично равнище; тя изяснява термини и понятия, сред които „интеркултурна комуникация“ и „педагогическа компетентност“, „интеркултурна компетентност“, „интеркултурна комуникативна компетентност“, „интеркултурно образование“, „образователна интеграция“, „мениджмънт на разнообразието“, „комуникационен мениджмънт“.

Теоретични приноси се открояват и в публикациите, в които доц. Тоцева представя теоретичен обзор и актуализира категориално-понятийният апарат, свързан с термините „интеркултурното образование“ и „мултикултурното образование“, „интеркултурна комуникация“ и „мултикултурна комуникация“, като тя достига до извеждане на авторски дефиниции на някои от тези понятия.

Доц. Тоцева обосновава въвеждането термина „мениджмънт на разнообразието“ като част от управлението на образованието в статията „За качеството на мениджмънта на разнообразието в българското училище“.

Тоцева представя резултати от анализ на процеси и явления в сферата на образованието в България в няколко публикации: „Българското училище пред предизвикателствата на новата образователна парадигма“ (2005), „Национални образователни стандарти или новите дрехи на царя вместо старите държавни образователни изисквания“ (2009), „Българското училище между традицията и иновацията“ (2010), „Образователните иновации и съвременното българско образование“ (2012), „За и против задължителното предучилищно образование на 4-годишните деца в България“ (2013), „The Idea about Funding Private Schools and Kindergartens in New Bulgarian Education Legislation“ (2013), „The Education Reforms, Public Discussions and Social Change in Bulgaria“ (2014). Наблюдава се траен интерес към тази проблематика и поэтапно изследване в контекста на управленските процеси в образованието у нас.

От позициите на комуникационния мениджмънт са разгледани различните канали за комуникация и влиянието на различни фактори за тяхното ефективно използване, а резултатите са оповестени в няколко публикации, сред които „Управление на комуникациите при дистанционното обучение“, „Педагогически подход към интеркултурната комуникация“.

Янка Тоцева умело, коректно и ефективно реализира анализи спрямо няколко обекта, тя прави сравнителен анализ на използването на новите технологии и образователните иновации в България и Сърбия в статиите: „Teachers and Interactive Technologies“, „Успоредна анализа, припреме и оспособлености наставника основних школа у Србији и Бугарској“ и сравнителен анализ на подготовката на учителите за

работа с децата от малцинствата в България и Сърбия в „Comparative analysis of the educational policies regarding the national and the ethnical minorities in Bulgaria and Serbia“.

Приносите на кандидата Тоцева в методически план се открояват в книгата „Интерактивно обучение на възрастни“ и няколко статии, в които тя представя резултати от проучвания на използване на различни методи в преподаването на няколко учебни дисциплини, което показва задълбоченост и широта от изследователска гледна точка: „Интерактивни методи в гражданското образование“, (2002), „Интерактивни методи в гражданското и правното образование“ (2007).

Янка Тоцева проучва управлението на образованието на различни равнища, като поетапно представя резултатите от анализите: за ролята на директора в статията „Директорът – мениджър на интеркултурната комуникация в училище“ (2015), „Академичните мениджъри за политиките и практиките за преподаване на социокултурното разнообразие“ (2008), „Communications management in school“ (2015).

Кандидатът Тоцева участва в над 50 регионални, национални и международни конференции в периода след избора ѝ за доцент през 2001 до 2016 г.

Тя е член на организационни комитети на редица национални конференции, включително и на станалите традиция ежегодни конференции на SIETAR в България, участва и в международни форуми на SIETAR, в пленарни сесии, водещ броеве е на сп. „Реторика и комуникации“ в качеството ѝ на член на редакционната колегия и експерт по интеркултурна комуникация. Чрез тези участия Янка Тоцева допринася за изясняване на нови постижения в научни полета, сред които интеркултурна комуникация. Проблематиката на докладите и презентациите на доц. Тоцева при участията ѝ в национални и международни конференции е по теми, свързани с професионалното направление на конкурса. В докладите са представени резултати от сериозна и задълбочена научна дейност в областта на образователния мениджмънт.

4. Значимост на приносите за науката и практиката

Приносите се изразяват в задълбочени анализи на образователни процеси в България, на образователните реформи у нас, на спецификите на интеркултурната комуникация, на въвеждането на нови методи на преподаване и на дистанционно обучение. Авторът Тоцева представя резултати от сравнителни, съпоставителни, многофакторни и комплексни анализи, като използва доказали своята ефективност методи и при използване на ясни критерии при установяване на промените, явленията и тенденциите в областта на образователния мениджмънт на равнище училища, университети, проекти дейности. Приносите са в теоретичен и емпиричен план; тя анализира случаи, свързани с интеркултурното образование и методите на преподаване в училище. Кандидатът Тоцева извежда фактори и изяснява протичането на процеси, свързани с политическите и социалните промени в България след 1990 г. в областта на образованието и реформите в образователната сфера. Някои от публикациите на доц. Тоцева са в електронни списания, тя прилага съвременен подход и огласява своя научната му продукция под формата на електронни ресурси в два авторски академични блога, което безспорно е положителен факт.

В представения архив от кандидата Тоцева са изведени 136 цитирания на 48 нейни публикации, от които едно в чужбина.

5. Критични бележки и препоръки

Препоръките са в посока изготвяне на учебници и учебни помагала в областта на управление на образованието и усъвършенстване в дистанционното обучение на

студентите. При представяне на материалите във връзка с конкурса би могло да се представи служебна бележка за цитиранията.

Заключение

Доц. д-р Янка Тоцева отговаря на условията за получаване на академичната длъжност „професор”. Тя има опит като преподавател в български университети и като гост лектор в чуждестранни университети. Кандидатът Тоцева представя самостоятелна монография и още два монографични труда в съавторство, научни публикации в утвърдени и реномирани научни списания в областта на управление на образованието, комуникациите и мениджмънта на комуникациите, интеркултурни комуникации и други. Тя има участия в регионални, национални и международни конференции; както и активна проектна дейност като участник и ръководител на проекти. Приносите на Янка Тоцева се отличават с теоретична и приложна стойност в областта на управление на образованието. Доцент Тоцева е член на авторитетни научни организации в България, член е на редакционни колегии на научни списания, редактор и съставител е на специализирани издания и сборници с научни статии, организатор е на научни конференции.

Налице са достатъчно основания да препоръчам на научното жури да гласува за присъждането на научната длъжност „професор” на доц. Янка Русева Тоцева, участник в конкурса по професионално направление 1.1. Теория и управление на образованието, който е обявен от Европейския политехнически университет.

27.02.2016 г.

проф. д.ф.н. И. Мавродиева